

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Хмельницького
національного університету

Сергій МАТЮХ

Наказ від 27.09.2024 № 85

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

УХВАЛЕНО:

Вченою радою Хмельницького
національного університету
(Перша редакція)
Протокол від 25.06.2015 № 11

УХВАЛЕНО ЗМІНИ:

Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 26.12.2019 № 5
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 26.08.2020 № 1
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 29.04.2021 № 14
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 30.06.2022 № 18
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 29.06.2023 № 14
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 26.09.2024 № 2

Хмельницький

ЗМІСТ

	Прийняті умовні скорочення	3
1	Загальні відомості.....	4
2	Терміни та визначення	6
3	Структура, зміст та обсяг освітніх програм, тривалість навчання	13
4	Порядок проєктування освітньої програми	21
5	Порядок затвердження, реалізації, моніторингу та перегляду освітньої програми	26
6	Порядок закриття освітньої програми	30
7	Прикінцеві положення	31
	Додатки	32
A	Заявка-обґрунтування	32
Б	Перелік документів, які подає здобувач ліцензії для започаткування (розширення) провадження освітньої діяльності з нової спеціальності на відповідному рівні вищої освіти	33
В	Таблиця пропозицій до проєкту освітньої програми (за результатами громадського обговорення)	34
Г	Зразок опису обов'язкової дисципліни	35
Д	Зразок опису вибіркової дисципліни	36
Е	Перелік навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою для вільного вибору здобувачам вищої освіти	37

Прийняті умовні скорочення

ВЗП	– Вибіркові дисципліни загальної підготовки
ВПП	– Вибіркові дисципліни професійної підготовки
ЄКТС	– Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система
ЗК	– Загальні компетентності
ІНП	– Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти
КОП	– Компонент освітньої програми
Кредит ЄКТС	– Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи
МОНУ	– Міністерство освіти і науки України
ОЗП	– Обов’язкові дисципліни загальної підготовки
ОПП	– Обов’язкові дисципліни професійної підготовки
ОП	– Освітньо-наукова (освітньо-професійна) програма
Перелік-2015	– Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (зі змінами) – чинний
ФК	– Спеціальні (фахові, предметні) компетентності
ХНУ	– Хмельницький національний університет

1 Загальні відомості

1.1 Положення про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (далі – Положення) розроблене відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» (редакція від 16.08.2024), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (зі змінами), Постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (в редакції постанови КМУ від 24.03.2021 № 365), Постанови Кабміну України від 29.04.2015 № 266 (в редакції постанови КМУ від 30.08.2024 № 1021); Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686), Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки (наказ МОН України від 07.02.2024 № 134), від 01.02.2021 № 128 «Про затвердження Вимог до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм», стандартів вищої освіти, листів МОНУ від 28.04.2017 №1/9-239, від 05.06.2018 № 1/9-377, від 07.06.2023 № 1/8154-23, Положення про організацію освітнього процесу у Хмельницькому національному університеті (ХНУ), Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ХНУ та інших чинних нормативних актів.

1.2 Положення ґрунтується на засадах, визначених такими документами:

- Національна рамка кваліфікацій (Постанова КМУ від 23.11.2011 № 1341 в редакції постанови КМУ від 25.06.2020 № 519);
- Рамка кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (*The Framework of Qualifications for European Higher Education Area, FQ-EHEA*);
- Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (*European Qualifications Framework for Life Long Learning, EQF-LLL*);
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG);
- стандарти вищої освіти спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в Університеті;
- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (Наказ МОНУ від 01.06.2017 № 600 (у редакції наказу МОНУ від 30.04.2020 № 584);
- Довідник користувача ЄКТС (ред. 2015 р.);
- Національний освітній глосарій: вища освіта (2011 р.) тощо.

1.3 Положення регламентує порядок і правила розроблення освітніх програм у Хмельницькому національному університеті (далі – Університет), їх оформлення, проведення експертизи, затвердження, моніторингу та перегляду. Положення стосується освітньо-професійних програм підготовки здобувачів освітніх ступенів бакалавра та магістра і освітньо-наукових програм підготовки здобувачів освітнього ступеня магістра та освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

1.4 Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої освіти (далі – освітня програма) є нормативним документом Університету, що регламентує зміст загальної та професійної підготовки здобувачів різних рівнів та ступенів вищої освіти і форм здобуття освіти (далі – здобувачі вищої

освіти) за певною спеціальністю / предметною спеціальністю / спеціалізацією відповідно до «Переліку-2015» (зі змінами) і відповідає вимогам до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством та стандартами вищої освіти спеціальностей (далі – Стандарт).

1.5 **Освітньо-професійна** програма розробляється для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та другого (магістерського) рівня (практичний профіль).

Освітньо-наукова програма розробляється для другого (магістерського) рівня вищої освіти (академічний профіль) та для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти підготовки докторів філософії.

Міждисциплінарні освітні програми можуть створюватися на першому – третьому рівнях підготовки здобувачів вищої освіти як у межах однієї галузі знань, так і міжгалузевої (пост. КМУ від 30.08.2024 № 1021).

1.6 Мовою освітнього процесу за освітніми програмами в Університеті є державна (українська) мова. За необхідності, одна або декілька дисциплін можуть викладатися англійською або іншими офіційними мовами Європейського Союзу.

Освітні програми для підготовки **іноземних** громадян та осіб без громадянства, які здобувають вищу освіту в Університеті за кошти фізичних (юридичних) осіб, можуть передбачати викладання та оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти англійською мовою або іншими офіційними мовами Європейського Союзу. У цьому випадку освітня програма має передбачити вивчення державної (української) мови як окремої навчальної дисципліни.

1.7 Освітня програма використовується під час:

- проведення акредитаційної експертизи освітньої програми та моніторингу освітньої діяльності за певною спеціальністю;
- формування навчального плану та індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти;
- формування змісту програм освітніх компонентів – навчальних дисциплін, практик, індивідуальних завдань, кваліфікаційних робіт тощо;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти та атестації здобувачів вищої освіти тощо.

1.8 Освітні програми розробляються проєктними групами відповідних кафедр на основі Національної рамки кваліфікацій та стандартів вищої освіти певних спеціальностей з урахуванням місії Університету і потреб ринку праці та суспільства, розглядаються кафедрами і вченими радами відповідних факультетів, проходять процедуру громадського обговорення із залученням зацікавлених сторін (представників стейкхолдерів), затверджуються Вченою радою університету і вводяться у дію наказом ректора. За відсутності затвердженого Стандарту освітня програма розробляється на основі **проєкту** цього Стандарту або на основі Національної рамки кваліфікацій. Після затвердження і введення у дію Стандарту освітня програма підлягає перегляду і затвердженню Вченою радою університету в установленому порядку.

Детальніше процес розроблення усіх складових освітньої програми викладений у Методичних рекомендаціях до розроблення освітніх програм підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ Модульне середовище для навчання, вебсторінка навчально-методичного відділу).

1.9 **Стандарт** вищої освіти визначає такі вимоги до **освітньої програми** (стаття 10, пункт 3 Закону України «Про вищу освіту»):

1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти за відповідною спеціальністю (для третього рівня вищої освіти – обсяг освітньої складової освітньо-наукової/освітньо-творчої програми);

2) мінімальний обсяг **практичної підготовки** для освітньо-професійних програм;

3) опис предметної області, що містить:

- інформацію про об'єкт (об'єкти) вивчення та/або діяльності;

- теоретичний зміст;

- методи, методики та технології, необхідні для практичного використання;

- інструменти та обладнання, які випускник повинен вміти використовувати у своїй професійній діяльності;

4) вимоги до освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;

5) перелік обов'язкових **компетентностей** випускника;

6) форму (форми) атестації здобувачів вищої освіти;

7) додаткові вимоги та обмеження (за наявності) для міждисциплінарних освітніх програм;

8) вимоги законодавства та/або професійних стандартів, необхідні для здобуття відповідних професійних кваліфікацій (за наявності).

Стандарти вищої освіти можуть **обмежувати** перелік допустимих форм здобуття вищої освіти для окремих спеціальностей або освітніх програм із спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

У Стандартах вищої освіти спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено **додаткове регулювання**, також визначаються назви відповідних освітніх програм та **нормативний зміст підготовки** здобувачів вищої освіти за такими програмами, сформульований у термінах програмних результатів навчання, а також можуть міститися інші вимоги, передбачені директивами Європейського Союзу або міжнародними зобов'язаннями України чи відповідно до них, **додаткові вимоги** до правил прийому на навчання, зокрема, щодо здобутої освіти, структури освітньої програми, організації освітнього процесу та атестації здобувачів вищої освіти.

1.10 Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти, зокрема: бакалавра; магістра; доктора філософії.

Примітка: Відповідно до абзацу 5 Преамбули до Закону України «Про вищу освіту» у текстах нормативних та розпорядчих документів Університету, факультетів та інших структурних підрозділів, а також у документах з організаційно-методичного забезпечення освітнього процесу при їх перегляді й оновленні «слова **“форма навчання”**, **“навчальний процес”** в усіх відмінках і числах замінити відповідно словами **“форма здобуття освіти”**, **“освітній процес”** у відповідному відмінку і числі (згідно із Законом № 3642-IX від 23.04.2024)».

2 Терміни та визначення

У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти. Акредитація освітньої

програми проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти України відповідно до «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затвердженого наказом МОНУ від 15.05.2024 № 686);

акредитаційна експертиза – частина процесу акредитації, що передбачає експертне оцінювання освітньої програми експертною групою, підготовку та затвердження експертного висновку Галузевою експертною радою;

атестаційний іспит (екзамен) – це підсумковий контроль результатів навчання здобувача вищої освіти, які він повинен продемонструвати для підтвердження набутих ним компетентностей, визначених стандартом вищої освіти та освітньою програмою.

атестація – встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої (наукової, освітньо-творчої) програми та / або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту. Атестація осіб на першому (бакалаврському) та / або другому (магістерському) рівнях вищої освіти може включати єдиний державний кваліфікаційний іспит за спеціальностями та в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів України;

бакалавр – освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми;

визнання кредитів ЄКТС – визнання кредитів – процес, через який заклад вищої освіти визнає, що певні результати навчання, отримані та оцінені в іншому закладі вищої освіти, задовольняють відповідні вимоги чинної в Університеті освітньої програми. Рішення про визнання та трансфер кредитів приймається Університетом на основі достовірної інформації про досягнуті результати навчання;

галузь знань – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей;

гарант освітньої програми (далі – Гарант) – науково-педагогічний (науковий) працівник Університету, для якого Університет є основним місцем роботи, призначений наказом ректора відповідальним за якість та реалізацію освітньої програми, що має науковий ступінь за відповідною або спорідненою до освітньої програми спеціальністю, стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше 10 років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії і ступеня магістра та 5 років – для освітнього ступеня бакалавра. Може виступати Гарантом лише однієї освітньої програми;

група забезпечення спеціальності – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких Університет є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої і післядипломної освіти для осіб із вищою освітою, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами, і які не входять до жодної іншої групи забезпечення в поточному семестрі, у т.ч. в інших закладах вищої освіти;

доктор філософії – освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора

філософії присуджує **разова** спеціалізована вчена рада закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у **разовій** спеціалізованій вченій раді;

єдиний державний кваліфікаційний іспит – стандартизована форма здійснення контролю досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти, та оцінювання таких результатів навчання;

загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної галузі, але є важливими для успішної подальшої професійної і соціальної діяльності здобувача у різних сферах для його особистісного розвитку;

здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача вищої освіти, що ґрунтується на виборі здобувачем вищої освіти освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, що їх реалізують, форм і строку здобуття освіти, освітніх компонентів. У вищій освіті індивідуальна освітня траєкторія включає, зокрема, послідовність здобуття освітніх кваліфікацій, академічну мобільність, визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти тощо. Індивідуальна освітня траєкторія формується здобувачем вищої освіти з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду;

індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму й темп засвоєння здобувачем вищої освіти компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії і створюється закладом освіти у взаємодії зі здобувачем вищої освіти за наявності необхідних для цього ресурсів. До індивідуального навчального плану входять обов'язкові компоненти освітньої програми та компоненти, вибрані здобувачем вищої освіти у порядку реалізації свого права на вільний вибір в обсязі, що становить не менше як **25 відсотків** від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (не менше ніж **10 відсотків** для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено **додаткове** регулювання);

інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та / або професійної діяльності;

кваліфікація – визнана закладом вищої освіти або іншим суб'єктом освітньої діяльності у сфері вищої освіти та засвідчена документом про вищу освіту сукупність визначених освітньою програмою та здобутих особою компетентностей (результатів навчання). Кваліфікації за змістом поділяються на освітні та професійні:

- кваліфікація **освітня** – це визнана закладом вищої освіти та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом вищої освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей);

- кваліфікація **професійна** – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності (зокрема, закладом вищої освіти), іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність;

кваліфікаційна робота – форма атестації у вигляді навчально-наукового дослідження, що передбачається на завершальному етапі здобуття певного ступеня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей) вимогам Стандартів та Національної рамки кваліфікацій, виявлення здатностей до проведення досліджень та навичок наукової роботи, систематизації та свідомого засвоєння знань. Видами кваліфікаційної роботи можуть бути: дипломний проєкт, дипломна робота, дисертація тощо;

керівник проєктної групи – науково-педагогічний (науковий) працівник, який працює за основним місцем роботи в Університеті, має кваліфікацію відповідно до спеціальності, науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та / або наукової роботи не менше 10 років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії і ступеня магістра та 5 років для освітнього ступеня бакалавра. Керівник проєктної групи не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проєктними групами, за винятком керівництва проєктними групами за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності Університету;

компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей;

компоненти освітньої програми – навчальні дисципліни, курсові проєкти (роботи) з навчальних дисциплін, практики, кваліфікаційна робота тощо, що включені до освітньої програми;

кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. **Обсяг навчальних занять** в одному кредиті ЄКТС навчальної дисципліни становить **не менше 10 годин для** початкового рівня (короткого циклу) та **першого** (бакалаврського) рівня, **не менше 8 годин для другого** (магістерського) рівня **та третього** (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня вищої освіти за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти. **Розрахункове** навчальне навантаження здобувача вищої освіти протягом одного навчального року за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти становить **60** кредитів ЄКТС;

ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;

магістр – освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми;

міждисциплінарна предметна область – предметна область, яка повністю або частково охоплює предметні області двох чи більше спеціальностей однієї або декількох галузей знань;

навчальний бюджет студента – час, необхідний для досягнення визначених освітньою програмою результатів навчання, який включає всі види навчальної роботи: лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття, самостійну роботу, контрольні заходи, проходження навчальних і виробничих практик тощо. Тижневий навчальний бюджет студента складає **54** академічні години, а навчальний день – **9** академічних годин;

Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Нормативно-правовий документ, що призначений для використання з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій;

освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова / освітньо-творча) **програма** – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою цілей та результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може передбачати єдину спеціалізацію або не передбачати спеціалізації;

освітня кваліфікація – визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей). Присуджується закладом вищої освіти за результатами успішного виконання освітньої програми з вищої освіти і складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію (за наявності). Ступенями вищої освіти є: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії / доктор мистецтва;

підсумковий контроль – контрольні заходи, що передбачають встановлення відповідності (вимірювання, оцінювання) здобутих особою результатів навчання вимогам освітньої програми у частині відповідного освітнього компонента або освітньої програми в цілому;

постакредитаційний моніторинг – оцінювання органом, що прийняв рішення про акредитацію, виконання наданих за результатами акредитації рекомендацій та/або відповідності критеріям акредитації;

предметна область – частина наявних знань людства, що виокремлюється за ознакою спорідненого змісту. Предметні області поділяються на широкі (галузі знань), деталізовані (спеціальності, предметні спеціальності, спеціалізації), міждисциплінарні (на перетині предметних областей кількох спеціальностей чи галузей знань);

предметна спеціальність – частина предметної області спеціальності, що охоплює освітні програми, спрямовані на підготовку педагогічних працівників, які здійснюють підготовку за одним або декількома предметами (інтегрованими курсами), передбаченими законодавством у сфері повної загальної середньої освіти

призначення кредитів ЄКТС – це процес призначення відповідної кількості кредитів кваліфікаціям, ступеневим програмам або окремим освітнім компонентам, зокрема навчальним дисциплінам, розділам курсів, курсовим проєктам, практикам, дипломним роботам (дисертаціям) тощо відповідно до розрахованого навантаження, необхідного для досягнення визначених результатів навчання кожного компонента;

прикладні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей. Результатом прикладних наукових досліджень є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань;

присвоєння кредитів ЄКТС – це формальне отримання здобувачами вищої освіти кредитів, встановлених кваліфікаціям і / або їх компонентам, за умови досягнення ними визначених результатів навчання. Кредити присвоюються кожному здобувачеві вищої освіти після завершення ним обов’язкових видів навчальної діяльності і досягнення визначених результатів навчання, що підтверджується відповідним оцінюванням. Якщо здобувачі вищої освіти досягли результатів навчання за іншими формальними, неформальними (інформальними) формами, кредити їм можуть присвоюватися через оцінювання та визнання цих результатів навчання;

присудження ступеня та освітньої кваліфікації – акт присудження особі, яка успішно виконала освітню програму, відповідного ступеня вищої освіти та присвоєння освітньої кваліфікації;

програмні результати навчання – набір тверджень про те, що здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми;

проектна група спеціальності – визначена наказом ректора група науково-педагогічних та / або наукових працівників, які працюють за основним місцем роботи, відповідають за **започаткування** освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб із вищою освітою, і мають кваліфікацію відповідно до спеціальності. Зміни у складі проектної групи проводяться наказом ректора Університету;

професійна кваліфікація – визнана кваліфікаційним центром, суб’єктом освітньої діяльності (зокрема, закладом вищої освіти) іншим уповноваженим суб’єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дають змогу виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність;

професія, для якої запроваджене додаткове регулювання – вид професійної діяльності, доступ до якого, окрім наявності освіти відповідного рівня та спеціальності, визначається законом або міжнародним договором;

профіль освітньої програми – невід’ємна частина опису програми, що створена для подання в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Дозволяє точно позиціонувати освітню програму серед інших, співвіднести із тематикою наукових досліджень, що полегшує її розуміння всіма основними зацікавленими особами (стейкхолдерами) – здобувачами вищої освіти, працедавцями, дослідниками, викладачами, агенціями забезпечення якості освіти тощо. Визначає предметну сферу, до якої належить освітня програма, її освітній рівень і специфічні особливості, що відрізняють її від інших подібних програм;

результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, що можна ідентифікувати, спланувати, оцінити та виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення навчання за освітньою програмою або окремих освітніх компонентів;

рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які зазвичай визначені Стандартом та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій, зокрема для **вищої** освіти (відповідно до постанови КМУ від 25.06.2020 № 519):

- **молодший бакалавр – 5 рівень** Національної рамки кваліфікацій та **короткий цикл** вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

- **бакалавр – 6 рівень** Національної рамки кваліфікацій та **перший цикл** вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

- **магістр – 7 рівень** Національної рамки кваліфікацій та **другий цикл** вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

- **доктор філософії/доктор мистецтва – 8 рівень** Національної рамки кваліфікацій та **третій цикл** вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

спеціалізація – складова спеціальності, що може визначатись закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти. Спеціалізація може бути спрямована на здобуття компетентностей, що визначені відповідним професійним стандартом;

спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників;

стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності;

студентоцентроване навчання – підхід до організації освітнього процесу, який передбачає:

- заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;

- створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, включаючи надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

- побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства здобувачів вищої освіти та адміністрації, педагогічних, науково-педагогічних, наукових та інших працівників закладу вищої освіти;

ступінь вищої освіти – присуджується особі після успішного виконання нею відповідної освітньої або наукової програми на певному рівні вищої освіти;

фаховий молодший бакалавр – освітньо-професійний ступінь, що здобувається на рівні фахової передвищої освіти і присуджується закладом освіти у результаті успішного виконання здобувачем фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми.

фахові (спеціальні) компетентності – компетентності, що залежать від предметної сфери та є важливими для успішної професійної діяльності особи за певною спеціальністю;

якість вищої освіти – відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та / або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, яка забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості;

Minor – це мінімальний набір освітніх компонентів, що дозволяє здобувачеві вищої освіти одержати загальну уяву з іншої галузі або спеціальності. Певний мініор пропонується в рамках широкого переліку вибіркових дисциплін, згідно з відповідною політикою ЗВО. Наприклад, здобувач вищої освіти з будь-якої

природничої спеціальності може обрати собі minor з політології, права, мовної підготовки – чи навпаки;

Soft skills – навички, що дозволяють випускникам Університету бути успішними на своєму робочому місці. До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (крайній строк виконання будь-якої роботи / поставленого завдання), здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, креативність тощо.

3 Структура, зміст та обсяг освітніх програм, тривалість навчання

3.1 Освітні програми розробляють проєктні групи випускових кафедр з урахуванням вимог до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством, та вимог стандартів вищої освіти (ліцензованих/акредитованих спеціальностей Університету) в установленому порядку. Університет має право самостійно запроваджувати спеціалізації та предметні спеціальності, для кожної з яких розробляються окремі освітні програми і затверджуються Вченою радою Університету. При цьому вони мають забезпечувати виконання стандарту вищої освіти за **спеціальністю** та акредитуватися як окремі освітні програми. Використання однакових чи практично однакових назв освітніх програм за різними спеціальностями є **неприпустимим**.

3.2 **Міждисциплінарні** освітні програми можуть створюватися кафедрами на всіх рівнях вищої освіти в межах міждисциплінарної предметної області.

Міждисциплінарні освітні програми забезпечують:

- досягнення визначених ними компетентностей, зокрема з числа передбачених стандартами вищої освіти спеціальностей, що утворюють міждисциплінарну предметну область;

- набуття компетентностей і результатів навчання відповідного **рівня вищої освіти**, визначеного Законом України «Про вищу освіту», та відповідного **кваліфікаційного рівня**, визначеного Національною рамкою кваліфікацій.

На кожному рівні вищої освіти до міждисциплінарної предметної області **не можуть включатися спеціальності, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання**.

Особи, які здобули вищу освіту за міждисциплінарною освітньою програмою, користуються правами, передбаченими для осіб, які здобули освіту такого самого рівня за галузями та спеціальностями, що утворюють міждисциплінарну предметну область, якщо інше не передбачено законодавством.

3.3 Обсяг і зміст **обов'язкової** частини освітніх програм у межах **однієї** спеціальності (спільних для всіх предметних спеціальностей) мають бути спрямовані на формування загальних та фахових компетентностей і забезпечення нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованого у термінах результатів навчання, визначених **Стандартом/освітньою програмою** цієї спеціальності.

3.4 **Структура та зміст** освітньої програми, рекомендована статтею 9¹, пункт 1 Закону України «Про вищу освіту» та Міністерством освіти і науки України (лист від 28.04.2017 № 1/9-239), містить такі складові:

- **титульна** сторінка: гриф затвердження Вченою радою університету; вихідні дані про освітню програму (назву освітньої програми; рівень вищої освіти; галузь знань (галузі знань, за потреби – для міждисциплінарних освітніх програм); спеціальність (спеціальності – для міждисциплінарних освітніх програм); спеціалізацію або предметну спеціальність (за наявності); назва освітньої кваліфікації); інформація про введення у дію освітньої програми;

- **друга** сторінка: інформація про кафедру, яка вносить освітню програму для розгляду (протокол засідання); інформація про склад проектної групи та гаранта освітньої програми; рішення вченої ради факультету (протокол); погодження зі структурними підрозділами Університету (відділи: ліцензування, акредитації, моніторингу освітнього процесу та видачі документів про вищу освіту; навчально-методичний, забезпечення якості вищої освіти; для докторів філософії – додатково відділ аспірантури та докторантури);

- **третья** сторінка – лист погодження із керівниками підприємств, організацій, установ, які проводили попередню експертизу освітньої програми чи готували на неї рецензію, а також іншими представниками стейкхолдерів (випускники Університету, органи студентського самоврядування тощо);

- **профіль освітньої програми** – Загальна інформація (назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу; ступінь вищої освіти; назва освітньої кваліфікації; офіційна назва освітньої програми; тип диплому (спільний (подвійний) диплом) (за наявності), обсяг освітньої програми та розрахункові строки її виконання; наявність акредитації; цикл/рівень; передумови (доступ до освіти); мова(и) викладання; **форми здобуття освіти**; термін дії освітньої програми; інтернет-адреса постійного розміщення освітньої програми);

- **мета** освітньої програми – формулюється відповідно до характеристики рівня вищої освіти Національної рамки кваліфікацій;

- **характеристика** освітньої програми – опис предметної області (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)); об'єкт вивчення; цілі навчання; теоретичний зміст предметної області; методи, методики та технології; інструменти та обладнання; тип (орієнтація) програми (освітньо-професійна, освітньо-наукова); основний фокус освітньої програми; особливості програми;

- **придатність** випускників до працевлаштування та подальшого навчання;

- **викладання** та оцінювання;

- **перелік** компетентностей, визначених Стандартом:

- інтегральна; загальні, спеціальні (фахові, предметні);

- перелік компетентностей, визначених освітньою програмою;

- **перелік** результатів навчання, визначених Стандартом;

- **перелік** результатів навчання, визначених освітньою програмою;

- **ресурсне** забезпечення реалізації програми (кадрове, матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне);

- **академічна** мобільність (національна, міжнародна); навчання іноземних здобувачів вищої освіти;

- перелік компонентів освітньої програми та їх логічна послідовність (обов'язкові та вибіркові);

- структурно-логічна схема освітньої програми;

- форми і вимоги до атестації здобувачів вищої освіти;

- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

Розрахунковий строк виконання освітньої програми за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти визначається відношенням її обсягу в кредитах ЄКТС до розрахункового навчального навантаження здобувача вищої освіти протягом одного навчального року за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти. Розрахунковий строк виконання освітньої програми *за іншими*, крім денної та дуальної, формами здобуття вищої освіти визначається **Вченою радою Університету**. Для осіб, які здобувають вищу освіту за **кошти державного** (регіонального) замовлення, строк навчання **може бути збільшеним на 25 відсотків** порівняно з розрахунковим строком виконання освітньої програми за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти.

Назви освітніх програм у межах спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено **додаткове регулювання**, **встановлюються стандартами вищої освіти**.

Назви *інших* освітніх програм встановлюються випусковими кафедрами і можуть містити ключові слова предметної області спеціальності (спеціалізації, предметної спеціальності) або міждисциплінарної предметної області, а також **професійних** кваліфікацій у разі їх присвоєння.

У назві освітньої програми **не можуть** використовуватися повністю або частково назви інших спеціальностей та галузей знань, освітніх програм у межах спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено **додаткове** регулювання, а також професійних кваліфікацій, для яких законодавством передбачено здобуття вищої освіти з іншої спеціальності та/або освіти іншого рівня.

Освітні програми, що передбачають присвоєння **професійних** кваліфікацій, повинні забезпечити виконання вимог відповідних професійних стандартів (за наявності).

3.5 Перелік та зміст освітніх компонентів визначає проєктна група освітньої програми, керуючись підпунктом 17 частини першої статті 1 Закону України «Про вищу освіту» та стандартом вищої освіти. Зміст освітніх програм Університету, має забезпечувати професійну та практичну підготовку з певної спеціальності з урахуванням кращих сучасних практик з реалізації аналогічних освітніх програм у провідних вітчизняних та закордонних закладах вищої освіти, а також формування у здобувачів вищої освіти загальних (ключових) компетентностей, що необхідні для їх самореалізації та активної громадянської позиції, зокрема:

- духовних і моральних цінностей на рівні, що сприятиме їх інтеграції у громадянське суспільство та становленню активної громадянської позиції, утвердженню української національної та громадянської ідентичності, вихованню патріотизму, формуванню оборонної свідомості тощо;
- комунікативної компетентності, культурної освіченості, здатності інтегруватися до національної і світової культури, дотримання принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;
- набуття соціальних навичок (soft skills) відповідно до заявлених цілей освітньої програми;

- творчого підходу, ініціативності, здатності розв'язувати проблеми із застосуванням здобутих знань і навичок, оцінювати ризики, здатності навчатися і оволодівати сучасними знаннями з відповідним рівнем самостійності, бути критичним і самокритичним тощо.

Орієнтовний приклад структури і змісту освітньої програми наведений у «Методичних рекомендаціях до розроблення освітніх програм підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти у ХНУ» (додаток Д), розміщених на вебсайті Університету (<https://msn.khmnmu.edu.ua/>), Модульне середовище для навчання, сторінка навчально-методичного відділу.

3.6 **Обсяг** освітньої програми певного рівня вищої освіти визначається Законом України «Про вищу освіту» та конкретизується у Стандарті.

Обсяг освітньо-професійної програми підготовки здобувачів освітнього ступеня **бакалавра** на основі повної загальної середньої освіти (11 років) становить 240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50 відсотків обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення результатів навчання за спеціальністю, **визначених** стандартом вищої освіти. Для здобуття ступеня бакалавра на основі освітнього ступеня молодшого бакалавра або освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра Університет має право визнати та зарахувати результати навчання та кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається Стандартом і не може перевищувати 120 кредитів ЄКТС. Детальніше процедура визнання і зарахування результатів навчання, здобутих у попередній освіті, в т.ч. за формами неформальної/інформальної освіти, викладена у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnmu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності».

Ступінь **магістра** здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90–120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма підготовки магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше ніж 30 відсотків. Для здобувачів, які навчаються на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти, навчальне навантаження на академічний рік, як правило, становить 60 кредитів ЄКТС.

Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки **доктора філософії** становить 30–60 кредитів ЄКТС і конкретизується у Стандарті з певної спеціальності.

3.7 **Тривалість** навчання за освітніми програмами визначається в академічних роках. Тривалість навчання здобувачів освітнього ступеня бакалавра (незалежно від форми здобуття освіти) становить 3 роки 10 місяців (повний термін), а на основі освітнього ступеня молодшого бакалавра або фахового молодшого бакалавра, встановлюється залежно від обсягу визначених Стандартом і зарахованих Університетом кредитів ЄКТС з попередньої освіти (скорочений термін).

Тривалість підготовки **магістрів** (незалежно від форми здобуття освіти) становить: 1 рік 4 місяці – для ОПП обсягом 90 кредитів ЄКТС та 1 рік та 9 місяців – для ОНП обсягом 120 кредитів ЄКТС (лист МОНУ від 07.06.2023 № 1/8154-23).

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (незалежно від форми здобуття освіти) становить чотири роки.

Тривалість академічного року на випускних курсах *може бути меншою*, ніж 12 місяців.

3.8 *Умовами доступу* особи до навчання за освітньою програмою для здобуття освіти на відповідному рівні вищої освіти в Університеті є:

а) наявність у неї документа, який засвідчує здобуття освітньої кваліфікації за попереднім рівнем (ступенем) освіти;

б) проходження нею конкурсного відбору;

в) відповідність конкурсним вимогам, зокрема:

- особа має право здобути ступінь *бакалавра* за умови наявності у неї повної загальної середньої освіти. На навчання для здобуття ступеня бакалавра (за скороченим терміном) можуть претендувати особи, які отримали освітній ступінь молодшого бакалавра, або освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, або освітньо-кваліфікаційний рівень *вищої* освіти молодшого спеціаліста;

- умовою вступу на навчання для здобуття ступеня *магістра* (крім спеціальностей, для яких законодавством встановлено здобуття ступеня магістра на основі повної загальної середньої освіти) є наявність ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста;

- на навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня *доктора філософії* мають право претендувати особи, які здобули ступінь магістра або мають рівень вищої освіти, що прирівнюється до ступеня магістра;

- доступ до програм *післядипломної* освіти (спеціалізація, перепідготовка, підвищення кваліфікації, стажування) мають особи з відповідним рівнем вищої освіти.

Умови доступу особи до навчання з метою отримання *спільного* диплома обумовлюються узгодженими між закладами вищої освіти, у т. ч. іноземними, освітніми програмами, обов'язкова частина яких має відповідати певним стандартам вищої освіти.

Умови доступу особи до навчання одночасно за двома спеціальностями з метою отримання *подвійного* диплома визначаються окремою освітньою програмою, у якій зміст обов'язкової частини має відповідати вимогам Стандартів вищої освіти відповідних спеціальностей.

При вступі на навчання до Університету визнання і встановлення еквівалентності документів про освіту, виданих іноземними державами, здійснюється згідно із нормативними документами Міністерства освіти і науки України.

Детальніша інформація про умови доступу до освітніх програм наводиться у *Правилах прийому* до Університету, які формуються щорічно відповідно до Умов прийому на навчання, що затверджуються Міністерством освіти і науки України.

3.9 Освітня програма має бути орієнтована на здобувача вищої освіти, створювати умови для формування індивідуальної траєкторії його навчання, розширювати можливості щодо затребуваності особи на ринку праці та подальшого навчання. За своїм обсягом освітня програма відповідає Стандарту вищої освіти певної спеціальності і складається із обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, які утворюють її *обов'язкову* і *вибіркову* частини.

3.10 Обсяг *обов'язкової* частини освітньої програми для різних освітніх рівнів визначається *Стандартом* і становить:

а) для підготовки бакалавра:

- не менше як **50** відсотків обсягу освітньої програми має бути спрямовано на формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за відповідною спеціальністю (**обов'язкова** частина);

- не менше як **25** відсотків обсягу освітньої програми має бути спрямовано на реалізацію права здобувачів вищої освіти на вивчення вибіркових навчальних дисциплін (спеціалізацію в межах обраної спеціальності), формування індивідуальної освітньої траєкторії та поглиблення або набуття додаткових загальних і фахових компетентностей (**вибіркова** частина);

б) для підготовки магістра:

- не менше як **35** відсотків обсягу освітньої програми має бути спрямовано для здобуття загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за відповідною спеціальністю, визначених Стандартом (**обов'язкова** частина). Для спеціальностей галузі знань «Охорона здоров'я» – **50** відсотків;

- не менше як **25** відсотків обсягу освітньої програми має бути спрямовано на реалізацію права здобувачів вищої освіти на вивчення вибіркових навчальних дисциплін або спеціалізацію в межах обраної спеціальності та поглиблення і набуття додаткових загальних і фахових компетентностей (**вибіркова** частина);

- не менше як **30** відсотків від загального обсягу **освітньо-наукової** програми підготовки **магістра** мають складати дослідницькі (наукові) компоненти;

в) для підготовки доктора філософії:

- освітня складова освітньо-наукової програми визначається Стандартом і знаходиться в межах **30–60** кредитів ЄКТС.

3.11 **Зміст** освітньої програми, виходячи з її цілей та вимог Стандарту, проєктна група визначає у вигляді переліку освітніх компонентів, які мають забезпечити набуття здобувачем вищої освіти першого та другого рівнів вищої освіти означених Стандартом загальних і спеціальних (фахових) компетентностей і досягнення ним програмних результатів навчання з певної спеціальності. При визначенні змісту освіти проєктна група має використовувати оптимальне поєднання гуманітарної та природничо-наукової складових вищої освіти, теоретичних і практичних компонентів, орієнтацію на інтегровані курси, вимоги професійних стандартів (за наявності) тощо. Відповідно до цього обов'язкова і вибіркова частини освітньої програми мають складатися із освітніх компонентів **загальної** підготовки та освітніх компонентів **професійної і практичної** підготовки.

Освітньо-наукова програма на **третьому** (освітньо-науковому) рівні вищої освіти – єдиний комплекс **освітніх** (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) та **наукових** (проведення наукового дослідження, написання наукових публікацій, виступи на конференціях тощо) компонентів, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право на отримання відповідної кваліфікації.

Зміст освітньо-наукової програми підготовки **доктора філософії** визначається «Порядком підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у ЗВО (наукових установах)», затвердженого Постановою КМУ від 23.03.2016 № 261 (у редакції Постанови КМУ [№ 507 від 03.05.2024](#)), і має включати складові, що передбачають набуття аспірантом загальних та спеціальних

компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій. (Детальніше у Положенні про підготовку здобувачів наукового ступеня доктора філософії та доктора наук у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>) розділ «Нормативні документи», рубрика «Положення», сторінка «Положення про організацію освітньої діяльності».

3.12 Цикл *загальної* підготовки (*обов'язкова* частина) освітньої програми складають освітні компоненти, що забезпечують набуття здобувачами вищої освіти загальних компетентностей та досягнення ними результатів навчання, що відповідають змісту *загальної* підготовки, визначеному Стандартом. До цього циклу відносяться дисципліни гуманітарного та соціально-економічного спрямування, а також природничо-наукові.

Загальна частина освітньо-наукової програми підготовки *доктора філософії* має включати освітні компоненти (складові), що передбачають набуття аспірантом:

- *загальнонаукових* (філософських) компетентностей, спрямованих на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору відповідно до вимог стандарту вищої освіти;

- *універсальних* навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та / або складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності відповідно до вимог стандарту вищої освіти;

- *мовних* компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі, визначеному стандартом вищої освіти.

Цикл *професійної* підготовки (*обов'язкова* частина) освітньої програми складають освітні компоненти, що забезпечують набуття здобувачами вищої освіти *спеціальних* (фахових, предметних) компетентностей та практичних навичок, досягнення ними програмних результатів навчання, що відповідають змісту *фахової* підготовки, визначеному Стандартом для певної спеціальності.

Обов'язкова частина освітньої складової ОП підготовки *доктора філософії* має включати освітні компоненти (складові), що передбачають набуття аспірантом:

- глибинних знань і компетентностей *зі спеціальності*, за якою аспірант проводить дослідження, а саме: засвоєння основних концепцій та розуміння теоретичних і практичних проблем; історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку відповідно до стандарту вищої освіти.

3.13 Загальний обсяг *вибіркової* частини освітньої програми для усіх рівнів вищої освіти відповідно до п. 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту» має становити не менше як 25 відсотків (не менше ніж **10 відсотків** для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено *додаткове* регулювання). *Вибіркова* частина освітньої програми має надати можливість здобувачеві вищої освіти сформулювати індивідуальну освітню траєкторію шляхом вибору навчальних дисциплін, запропонованих кафедрами для вільного вибору, в *обсягах* встановлених Стандартом, освітньою програмою та навчальним планом.

При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Університеті.

3.14 **Вибіркова** частина ОП представляється проєктною групою у вигляді переліку (додаток Е) навчальних дисциплін загальної і спеціальної підготовки здобувачів вищої освіти різних освітніх рівнів, запропонованих кафедрами Університету для вільного вибору, які сприятимуть набуттю ними компетентностей з окремих спеціалізацій, професій, що визначаються професійним стандартом, або поглибленню універсальних навичок дослідника, мовної підготовки тощо. Запропоновані кафедрами дисципліни, формуються у загальноуніверситетський Каталог вибіркового дисциплін, що використовується здобувачем вищої освіти для формування вибіркової частини індивідуального навчального плану (сайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ «Навчання», сторінка «Каталог вибіркового дисциплін»).

3.15 Вибір здобувачем вищої освіти вибіркового навчальних дисциплін має відповідати обсягу, встановленому деканатом у навчальному плані на кожний семестр / навчальний рік, і передувати процедурі формування його індивідуального навчального плану на відповідний семестр. Здобувач певного рівня вищої освіти має право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для **інших рівнів** вищої освіти / освітніх програм, за погодженням з Гарантом та деканом відповідного факультету (детальніше у положеннях «Про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін у ХНУ» та «Про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ХНУ» (сайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

3.16 У рамках освітньої програми Університет через відповідну процедуру може визнати і зарахувати результати навчання, здобуті здобувачем вищої освіти поза межами контексту формальної освіти шляхом неформальної/інформальної освіти (наказу МОН України від 08.02.2022 № 130 «Про затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (зі змінами)). Загальний обсяг освітніх компонентів освітньої програми, що зараховуються здобувачеві вищої освіти за підсумками визнання результатів неформального/інформального навчання, не може перевищувати **35** відсотків від обсягу відповідної освітньої програми – для спеціальностей галузі знань 12 «Інформаційні технології» та **25** відсотків – для спеціальностей інших галузей знань, за якими здійснюється підготовка фахівців в Університеті.

3.17 Визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті розповсюджується як на нормативні, так і на вибіркові навчальні дисципліни (освітні компоненти), **за винятком** підсумкової атестації. Право на визнання і зарахування результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті, поширюється на здобувачів вищої освіти Університету усіх рівнів вищої освіти та форм здобуття освіти.

Детальніша інформація у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (вебсайт Університету <https://khmnu.edu.ua/>, розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

3.18 При формуванні освітніх компонентів **обов'язкової** частини освітньої програми слід мати на увазі, що нормативні компетентності і результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності, **вибірковими дисциплінами не забезпечуються**.

3.19 Додатками до освітньої програми є:

- навчальний план;
- описи обов'язкових і вибіркових навчальних дисциплін (додатки В, Г);
- перелік навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою для вільного вибору здобувачам вищої освіти (додаток Е).

4 Порядок проєктування освітньої програми

4.1 Започаткування підготовки кафедрою фахівців різних рівнів вищої освіти за новою освітньою програмою з певної спеціальності може бути ініційоване: науково-педагогічними працівниками кафедри; керівництвом факультету чи Університету; працедавцями; органами студентського самоврядування тощо.

4.2 Для реалізації ініціативи щодо започаткування підготовки фахівців за новою освітньою програмою відповідна кафедра створює ініціативну групу для проведення аналізу актуальності й оцінювання наявності необхідних ресурсів для її реалізації, встановлення суспільної потреби в освітній програмі, її унікальності та потенціалу шляхом консультацій із стейкхолдерами, врахування досвіду провідних вітчизняних (не менше **трьох**) та іноземних (не менше **двох**) закладів вищої освіти з реалізації освітніх програм та запровадження кращих сучасних практик з відповідної галузі знань, з'ясування можливостей виконання основних умов її запровадження тощо. Ініціативна група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому освітньої програми, аналіз ринку праці, на який зорієнтована нова освітня програма, перспектив майбутнього працевлаштування потенційних випускників з урахуванням потреб регіональних та національних ринків праці.

4.3 Ініціативна група, виходячи з прогнозованої структури освітньої програми, з урахуванням Ліцензійних умов та консультацій з відповідними структурними підрозділами та службами Університету, здійснює попереднє загальне оцінювання достатності наявних ресурсів (кадрових, матеріальних, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби у залученні зовнішніх ресурсів.

4.4 Після завершення аналітичного етапу ініціативна група кафедри звертається до Вченої ради університету з пропозицією щодо започаткування підготовки фахівців за **новою** освітньою програмою у межах **ліцензованої / акредитованої** в Університеті спеціальності у такому порядку:

4.4.1) складання **Заявки-обґрунтування** на створення нової освітньої програми підготовки фахівців з певної спеціальності (додаток А), розгляд її на вченій раді факультету і подання на розгляд Постійної комісії з організації освітнього процесу Вченої ради університету (далі – Постійна комісія);

4.4.2) розгляд Постійною комісією Заявки-обґрунтування та пропозицій вченої ради факультету і встановлення доцільності щодо започаткування та спроможності кафедри здійснювати підготовку здобувачів вищої освіти певного рівня за запропонованою освітньою програмою відповідно до Ліцензійних умов;

4.4.3) подання Головою Постійної комісії на розгляд Вченої ради університету пропозицій щодо започаткування підготовки кафедрою фахівців за заявленою освітньою програмою;

4.4.4) розгляд питання Вченою радою університету і прийняття рішення щодо започаткування підготовки кафедрою фахівців за заявленою освітньою програмою;

4.4.5) за умови прийняття Вченою радою позитивного рішення кафедра і деканат відповідного факультету вносять пропозиції Ученому секретарю Вченої ради університету щодо кандидатур та складу проєктної групи, її керівника / гаранта ОП (кадрові вимоги до керівника проєктної групи / гаранта ОП та членів проєктних груп мають відповідати Ліцензійним умовам, затвердженим постановою Кабміну України від 30.12.2015 № 1187 у редакції постанови КМУ від 24.03.2021 № 365). Учений секретар Вченої ради університету подає ректору проєкт наказу про створення проєктної групи;

4.4.6) розроблення проєктною групою, склад якої затверджений наказом ректора, проєкту освітньої програми з додатками (навчальний план, описи навчальних дисциплін, перелік дисциплін, що пропонуються здобувачам вищої освіти для вибору,) та організація процедури її рецензування із залученням представників зацікавлених сторін, зокрема не менше двох рецензентів із: провідних викладачів кафедри університету / закладів-партнерів / представників роботодавців / представників студентського самоврядування тощо.

4.4.7) подання проєкту освітньої програми із урахуваннями зауваженнями та пропозиціями рецензентів до навчально-методичного відділу для попередньої експертизи та подання його до Центру цифрових технологій з метою розміщення на вебсайті Університету для громадського обговорення (*не пізніше* як за шість тижнів до розгляду на Вченій раді університету);

4.4.8) опрацювання остаточної редакції проєкту освітньої програми з урахуванням пропозицій та зауважень, що надійшли від учасників громадського обговорення (додаток В), формування таблиці пропозицій і оприлюднення її на вебсайті Університету (впродовж тижня після закінчення процесу обговорення). Подання оновленого проєкту освітньої програми з додатками для розгляду на засіданні вченої ради **факультету** та підготовка пропозицій для розгляду на засіданні Вченої ради **університету**;

4.4.9) погодження схваленого вченою радою факультету проєкту освітньої програми (з додатками) з відповідними відділами Університету: відділом ліцензування, акредитації, моніторингу освітнього процесу та видачі документів, навчально-методичним, забезпечення якості вищої освіти, а освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії – додатково з відділом аспірантури та докторантури. Подання остаточного варіанту проєкту освітньої програми з додатками ученому секретарю Вченої ради **університету** для внесення до порядку денного чергового засідання Вченої ради університету на предмет її розгляду і затвердження.

Після прийняття позитивного рішення щодо затвердження освітньої програми її підписує Голова Вченої ради. Підпис Голови скріплюється печаткою.

Затверджені Вченою радою університету освітня програма і навчальний план вводяться у дію наказом ректора з початку чергового навчального року. Освітня програма оприлюднюється на вебсайті Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Освітні програми».

4.4.10) у випадку започаткування (розширення) провадження освітньої діяльності на відповідному **рівні** вищої освіти або за **ноюю** для Університету **спеціальністю**, або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено **додаткове** регулювання, ініціативна (проектна) група кафедри разом із **заявою** про отримання ліцензії готує **комплект** документів за переліком, встановленим пунктом 41 Ліцензійних умов (додаток Б).

Відповідно до підпункту 2 пункту 41 ініціативна (проектна) група кафедри має підготувати Концепцію освітньої діяльності на заявленому рівні вищої освіти або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти, яка включає:

- перелік освітніх програм за спеціальностями із зазначенням освітніх компонентів для кожної освітньої програми, спрямованих на досягнення передбачених такими програмами результатів навчання (у разі **започаткування** освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти); тільки перелік освітніх програм за спеціальностями (у разі **розширення** провадження освітньої діяльності (збільшення ліцензованого обсягу) на певному рівні вищої освіти);

- перелік освітніх компонентів, спрямованих на досягнення передбачених освітньою програмою результатів навчання, із зазначенням необхідних засобів для провадження освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають **присвоєння професійної кваліфікації з професій**, для яких запроваджено **додаткове регулювання**, на відповідному рівні вищої освіти);

- інформацію про відповідність стандарту вищої освіти відповідного рівня та/або професійному стандарту, відповідно до яких здобувач ліцензії (ліцензіат) планує провадити освітню діяльність;

4.4.11) за умови отримання Університетом ліцензії на провадження освітньої діяльності за заявленою спеціальністю кафедра/деканат певного факультету можуть вносити пропозицію щодо започаткування підготовки здобувачів вищої освіти за певною освітньою програмою в межах ліцензованого обсягу **заявленої** спеціальності за процедурою і у порядку, наведеними у підпунктах 4.4.1–4.4.9 цього Положення.

4.5 При формуванні профілю освітньої програми проектна група формулює її цілі, що мають відповідати місії та стратегії Університету, визначає фокус та обґрунтовує її унікальність, наводить перелік компетентностей і результатів навчання, встановлених Стандартом, перелік компетентностей і результатів навчання, що визначаються освітньою програмою, особливості викладання, оцінювання та ресурсного забезпечення, вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою (умови допуску) тощо. Профіль програми є документом, що створений для представлення в усталеній формі загальної інформації про освітню програму.

4.6 Основою для формування **компетентностей** освітньої програми (інтегральна, загальні та спеціальні (фахові, предметні)) є перелік компетентностей Стандарту за відповідною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений декількома (не більше трьох) компетентностями, що визначають **унікальність** освітньої програми, зокрема спеціалізацією або специфікою регіонального ринку праці.

Основою для формування програмних **результатів навчання** освітньої програми є розділ V «Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання» Стандарту з певної спеціальності. Перелік результатів навчання освітньої програми має повністю відповідати переліку результатів навчання, встановленому відповідним Стандартом. Перелік програмних результатів навчання може бути доповнений декількома (не більше **п'яти**) додатковими результатами навчання, що відповідають спеціалізації програми або потребам регіонального ринку праці (унікальності програми).

Результати навчання, представлені в освітній програмі, мають надавати повну інформацію про зміст освіти, що зможе досягнути здобувач вищої освіти після успішного завершення навчання за освітньою програмою.

Формулювання програмних результатів навчання слід здійснювати дієсловами прямої дії, при цьому рекомендується враховувати вітчизняні та міжнародні зразки і використовувати таксономію Б. Блума (проект Тюнінг).

4.7 При визначенні змісту освіти та переліку освітніх компонентів освітньої програми слід керуватися загальним її обсягом, встановленим Стандартом для певного рівня вищої освіти, та вимогами, викладеними у розділі 3 цього Положення, що стосуються змісту освітніх програм. На цьому етапі передбачаються такі види робіт:

4.7.1 складання **переліку** компонентів освітньої програми, зокрема: визначення переліку і змісту навчальних дисциплін, що повинні забезпечити формування загальних і фахових компетентностей та досягнення програмних результатів навчання здобувачами вищої освіти певного рівня; відповідність результатів навчання з кожного освітнього компонента програмним результатам навчання, які забезпечують нормативний зміст освітньої програми, встановлений Стандартом; визначення підходів, методів та технологій викладання, навчання та оцінювання; перевірка охоплення програмних загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей;

4.7.2 визначення у межах загального обсягу освітньої програми та бюджету часу здобувача вищої освіти **обсягів** освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, необхідних для досягнення ним програмних результатів навчання та набуття загальних та фахових компетентностей, визначених Стандартом, і розподіл їх у логічній послідовності по семестрах;

4.7.3 призначення кредитів ЄКТС для кожного освітнього компонента має здійснюватися шляхом оцінювання навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення ним програмних результатів навчання. Обсяги освітніх компонентів мають бути кратними **цілому** числу кредитів ЄКТС. Рекомендована мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітнього компоненту загальної підготовки складає чотири кредити ЄКТС (для ОНП доктора філософії – три). Кількість кредитів ЄКТС, призначених освітнім компонентам, що формують фундаментальну та фахову підготовку, як правило, не менше п'яти. З метою запобігання надмірної фрагментації освітніх компонентів, кількість освітніх компонентів на навчальний рік має становити не більше 16-ти;

4.7.4 моніторинг рівня охоплення програмних компетентностей та програмних результатів навчання запланованими в освітній програмі освітніми компонентами і складання «Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми» та «Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми».

4.8 Визначені в освітньому компоненті результати навчання мають забезпечити формування загальних та фахових компетентностей і досягнення здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до нормативного змісту освіти, а їх формулювання повинні корелюватися із формулюваннями результатів навчання, прийнятих у відповідному стандарті вищої освіти. У цьому ж розділі проєктна група має визначити основні підходи до методів викладання, використання сучасних освітніх та інформаційно-комунікаційних технологій навчання, системи оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти тощо.

4.9 На основі переліку освітніх компонентів освітньої програми проєктна група за участі декана факультету (заступника декана з навчально-методичної роботи) розробляє проєкт обов'язкової частини **навчального плану**, що визначає перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх логічну послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяги навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем вищої освіти програмних результатів навчання. У **вибірковій** частині навчального плану для відповідних семестрів зазначається кількість кредитів, які здобувач вищої освіти має вибрати із загальноуніверситетського Каталогу навчальних дисциплін для вільного вибору, щоб сформувати індивідуальний навчальний план і виконати встановлені нормативними документами обсяги річного навчального навантаження.

Органи студентського самоврядування, члени фокус-груп факультетів беруть активну участь на різних етапах формування змісту освітніх програм та їх перегляду шляхом подання Гаранту зауважень та пропозицій щодо удосконалення змісту як окремих освітніх компонентів, так і освітньої програми загалом.

4.10 Контроль якості освітніх програм передбачає різні процедури оцінювання та визнання якості, які поділяються на **зовнішні** та **внутрішні**. До основних процедур **зовнішнього** оцінювання якості освітніх програм відносяться:

- акредитація освітніх програм – оцінювання якості освітньої програми, що здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти на предмет відповідності Стандарту;

- сертифікація освітніх програм – процедура встановлення відповідності якісних характеристик освітніх програм певним стандартам якості організації, що здійснює сертифікацію освітньої програми;

- міжнародна експертиза освітніх програм – процедура оцінювання якості освітньої програми визнаними іноземними акредитаційними агентствами.

4.11 До **зовнішньої** форми оцінювання якості освітніх програм відноситься також опитування про якість підготовки фахівців з точки зору роботодавців, а також затребуваних результатів навчання з точки зору випускників освітньої програми. Таке опитування може проводитися у вигляді анкетування, інтерв'ювання, соціологічного дослідження тощо.

4.12 Основними процедурами **внутрішнього** оцінювання якості освітньої програми є:

- **попередня експертиза (рецензування)**, що проводиться провідними науково-педагогічними працівниками кафедри (факультету) із залученням представників працедавців, випускників, органів студентського самоврядування факультету та інших стейкхолдерів;

- **експертиза**, що проводиться *на стадії громадського обговорення* освітньої програми відділами Університету: відділом ліцензування, акредитації, моніторингу освітнього процесу та видачі документів, навчально-методичним, забезпечення якості вищої освіти, аспірантури та докторантури (для освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії). В обговоренні освітніх програм також беруть участь учасники освітнього процесу та представники інших стейкхолдерів. За результатами громадського обговорення гарант складає таблицю пропозицій, поданих стейкхолдерами (додаток В);

- **самооцінювання** освітньої програми, яке проводиться в рамках підготовки до процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації, міжнародної експертизи тощо), здійснюється призначеною наказом ректора комісією, до складу якої входять як члени проєктної групи, так і групи забезпечення та представники стейкхолдерів.

4.13 **Контроль якості** освітньої програми з метою її **удосконалення** може проводитися з ініціативи відділу забезпечення якості вищої освіти Університету / ректора (проректора) / декана відповідного факультету / завідувача випускової кафедри / гаранта освітньої програми / стейкхолдерів тощо та здійснюватися призначеною наказом ректора комісією, до складу якої входять гарант освітньої програми, керівники структурних підрозділів, що супроводжують освітній процес та представники стейкхолдерів.

4.14 Система оцінювання якості освітньої програми має визначати чинники, що впливають на її якість у процесі проєктування програми (відповідальність лежить на членах проєктної групи), та чинники, що впливають на якість освітньої програми у процесі її реалізації (відповідальні Гарант, науково-педагогічні працівники та працівники структурних підрозділів Університету, які здійснюють супровід освітнього процесу). При визначенні критеріїв оцінювання якості освітньої програми слід керуватися додатком до чинного Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686), а також керуватись Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті.

5 Порядок затвердження, реалізації, моніторингу та перегляду освітньої програми

Порядок розроблення, експертизи та затвердження освітніх програм, дотримання принципів і процедур забезпечення якості (моніторинг, оцінювання, періодичність перегляду тощо) визначаються цим Положенням. Передумовою до розроблення освітньої програми є отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності за спеціальністю (якщо вона не акредитована в Університеті) та рішення Вченої ради університету.

5.1 **Затвердження**. Проєкт освітньої програми з додатками, підготовлений і доопрацьований проєктною групою з урахуванням зауважень та пропозицій, що надійшли від різних представників стейкхолдерів у процесі рецензування, громадського обговорення та експертизи, після розгляду і схвалення вченою радою факультету та погодження з відповідними відділами Університету подається керівником проєктної групи для розгляду і затвердження Вченою радою університету.

Затверджена Вченою радою університету освітня програма вводиться у дію наказом ректора з початку наступного навчального року і розміщується на веб-сайті Університету (розділ – Нормативні документи, рубрика – Освітні програми).

5.2 **Реалізація**. Порядок реалізації освітньої програми визначається Положенням про організацію освітнього процесу Університету (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «**Положення**», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»). Процес реалізації освітньої програми контролює гарант освітньої програми, який несе персональну відповідальність за забезпечення якості викладання та навчання за освітньою програмою, своєчасне надання інформації з моніторингу програми та її акредитацію. Повноваження гаранта освітньої програми та механізм (процедура) їх реалізації визначаються окремим положенням. Призначення Гарантів освітніх програм, за поданням вчених рад факультетів, здійснюється наказом ректора Університету. За відсутності відповідного наказу Гарантом вважається керівник проєктної групи, призначений наказом ректора.

Реалізація освітньої програми безпосередньо здійснюється за навчальним планом, який, під керівництвом заступника декана з навчально-методичної роботи, розробляє проєктна група на весь термін навчання, визначений освітньою програмою. Навчальний план розглядають на засіданні випускової кафедри, вченої ради факультету, погоджують з навчальним та навчально-методичним відділами, (а для докторів філософії – додатково з відділом аспірантури та докторантури), затверджує Вчена рада університету та вводить у дію наказ ректора.

На основі освітньої програми та навчального плану деканат здійснює формування *обов'язкової* частини індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти та забезпечує можливість особистого формування ними *вибіркової* частини індивідуального навчального плану в межах обсягів (у кредитах ЄКТС), встановлених освітньою програмою і навчальним планом на семестр.

Планування освітнього процесу на кожний навчальний рік здійснюють безпосередньо на основі *робочого* навчального плану, який розробляє для кожної освітньої програми і навчального плану відповідний деканат із залученням випускової кафедри після формування індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти. У робочому навчальному плані обумовлюють щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної освітньої програми та форми здобуття освіти з урахуванням поточних змін, внесених до освітньої програми та навчального плану.

Робочі програми навчальних дисциплін за дорученням завідувача кафедри розробляють науково-педагогічні працівники, за якими закріплені відповідні дисципліни. При цьому особлива увага розробників має бути зосереджена на відповідності змісту навчальної дисципліни освітній програмі і формуванні результатів навчання з дисципліни, які мають відповідати програмним результатам навчання та Матрицям відповідності освітньої програми. Робочу програму навчальної дисципліни розробляють на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть щорічно вносити зміни, спрямовані на її удосконалення, оновлення з урахуванням потреб ринку праці та змін, внесених до освітньої програми. Зміни до робочої програми приймають на засіданні відповідної кафедри і затверджують в установленому порядку.

На основі робочої програми навчальної дисципліни науково-педагогічні працівники кафедри розробляють організаційні та навчально-методичні матеріали

для забезпечення кожного виду навчальних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти, передбачених навчальним планом.

5.3 **Моніторинг.** Моніторинг освітньої програми передбачає оцінювання:

- відповідності освітньої програми досягненням науки у певній галузі знань, тенденціям розвитку економіки і суспільства;
- своєчасності змін і оновлення освітніх потреб здобувачів вищої освіти, працедавців та інших груп зацікавлених сторін;
- спроможності здобувачів вищої освіти виконати навчальне навантаження, передбачене освітньою програмою, та набуті очікувані компетентності;
- затребуваності на ринку праці фахівців, які здобули вищу освіту за певною освітньою програмою.

Моніторинг освітньої програми здійснюють з використанням таких методів:

- опитування (анкетування) здобувачів вищої освіти, працедавців та інших груп зацікавлених сторін;
- аналіз результатів оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти;
- експертиза освітньої програми;
- порівняння з освітніми програмами суміжних спеціальностей (спеціалізацій) та освітніми програмами вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти.

Порядок проведення опитування (анкетування) здобувачів вищої освіти регламентують Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ХНУ та Положення про участь стейкхолдерів у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ХНУ (сайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «[Положення](#)», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності».

Критерії та процедура оцінювання академічних досягнень здобувачів вищої освіти регламентує Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ.

Моніторинг освітньої програми спрямований на визначення спроможності освітньої програми досягти встановленої мети та оцінювання відповідності потребам здобувачів вищої освіти, працедавців, інших груп зацікавлених сторін і суспільства проводить експертна комісія, яка створюється наказом ректора (розпорядженням декана) із провідних науково-педагогічних працівників кафедри, представників органів студентського самоврядування, членів фокус-груп, випускників, працедавців та інших зацікавлених сторін. До участі у моніторингу освітніх програм залучають працівників відділу забезпечення якості вищої освіти.

5.4 **Перегляд.** Перегляд освітніх програм здійснюють на основі результатів моніторингу (експертизи) або контролю якості, з метою її удосконалення, усунення виявлених недоліків, невідповідності потребам стейкхолдерів та здійснюють у формі оновлення. Освітню програму можна оновлювати в частині усіх її компонентів, **крім** цілей програми і компетентностей та програмних результатів навчання, визначених чинним стандартом вищої освіти спеціальності.

Перегляд та оновлення (удосконалення) освітньої програми проєктною групою може відбуватися за таких умов:

- при зміні стандартів вищої освіти, стандартів освітньої діяльності або професійних стандартів;
- при затвердженні нового або внесенні змін до чинного переліку спеціальностей;

- за результатами акредитації освітньої програми з метою усунення виявлених недоліків;
- на підставі результатів поточного моніторингу, зокрема висновків та пропозицій працеводів та інших стейкхолдерів за результатами оцінювання актуальності освітньої програми, результатів навчання та компетентностей, зумовлених змінами умов та вимогами ринку праці тощо;
- з ініціативи і пропозицій гаранта освітньої програми та / або вченої ради факультету / кафедри, які її реалізують;
- з ініціативи і пропозицій органів студентського самоврядування різних рівнів, членів фокус-груп факультету тощо;
- при зміні стратегії (програми) розвитку Університету тощо.

Пропозиції щодо оновлення (удосконалення) освітньої програми може подати будь-яка із зацікавлених сторін її Гаранту, який організовує розгляд представлених пропозицій на засіданні проєктної групи і формує таблицю пропозицій. Запропонований проєкт змін до освітньої програми оприлюднюється на вебсайті Університету для громадського обговорення за місяць до його розгляду на засіданні Вченої ради університету. В обговоренні мають право брати участь як учасники освітнього процесу, так і представники інших зацікавлених сторін.

По завершенню процесу обговорення проєктна група узагальнює пропозиції та зауваження, що надійшли від учасників громадського обговорення, коригує таблицю пропозицій і представляє її на засідання кафедри для прийняття рішення щодо реалізації цих пропозицій, або для обґрунтованої відмови у прийнятті пропозицій. На основі рішення кафедри щодо змін до освітньої програми, внесених учасниками громадського обговорення, Гарант формує остаточний варіант таблиці пропозицій і подає необхідні матеріали для подальшого розгляду і затвердження Вченою радою університету відповідно до п. 5.1 цього Положення.

Оновлення освітньої програми можуть проводитися щорічно і мають бути відображені у відповідних її структурних елементах (матрицях відповідності, переліку освітніх компонентів тощо), робочому навчальному плані, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик, силабусі* тощо.

Зміни, що вносяться нормативними / розпорядчими документами потребують оперативного реагування, затверджуються наказом ректора і оформлюються в освітній програмі як окремий додаток, що є її невід'ємною складовою.

Примітка: *Сілабус – документ з організації вивчення навчальної дисципліни, являє собою її стислий опис і є частиною її навчально-методичного забезпечення, який містить основні характеристики дисципліни і має на меті допомогти здобувачеві вищої освіти в організації його навчальної діяльності. У документі роз'яснюється взаємна відповідальність викладача і здобувача вищої освіти щодо процесу викладання / вивчення навчальної дисципліни. В ньому представляються процедури (у т.ч. строки і принципи оцінювання), політики (включно політика академічної доброчесності) і зміст дисципліни, а також календарний графік його виконання. В силабусі мають бути озвучені вимірювані цілі (результати навчання), які має забезпечити дисципліна. Силабус містить анотацію дисципліни, мету (компетентності, результати навчання), перелік тем, матеріали для самостійного опрацювання, правила відпрацювання пропущених занять тощо. Силабус формується на основі робочої програми навчальної дисципліни і створюється для здобувача вищої освіти (Методичні рекомендації зі складання силабуса навчальної дисципліни у ХНУ розміщені на вебсайті Університету (<https://msn.khmnpu.edu.ua/>), розділ «Модульне середовище для навчання», вебсторінка навчально-методичного відділу).

5.5 Акредитація освітньої програми. Акредитація є добровільною і проводиться з ініціативи закладу вищої освіти відповідно до статті 25 Закону

України «Про вищу освіту» та Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2024 № 686).

Метою акредитації є:

- 1) встановлення відповідності якості освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою визначеним критеріям;
- 2) допомога закладу вищої освіти у визначенні сильних і слабких сторін освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою;
- 3) надання усім заінтересованим сторонам інформації про якість освітньої програми та освітньої діяльності за освітньою програмою;
- 4) посилення довіри до вищої освіти в Україні;
- 5) сприяння інтеграції закладу вищої освіти до Європейського простору вищої освіти.

Первинна акредитація проводиться, як правило, упродовж останнього року навчання першого набору здобувачів вищої освіти на певну освітню програму. Наступна (чергова) акредитація проводиться впродовж останнього року строку дії сертифіката про акредитацію або протягом строку дії умовної (відкладеної) акредитації. У разі непроведення чергової акредитації до завершення строку дії сертифіката про акредитацію чи строку дії умовної (відкладеної) акредитації така акредитація проводиться у тому самому порядку, що вперше. Університет має право достроково ініціювати проведення чергової акредитації

Відповідно до пункту 8 зазначеної вище статті Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти здійснює **постакредитаційний** моніторинг акредитованих ним освітніх програм на безоплатній основі. Підстави та порядок здійснення постакредитаційного моніторингу акредитованих освітніх програм визначаються положенням про акредитацію освітніх програм.

У разі виявлення під час постакредитаційного моніторингу невиконання критеріїв, встановлених положенням про акредитацію освітніх програм, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти надає закладу вищої освіти роз'яснення щодо виконання таких критеріїв та/або попереджає про необхідність їх виконання і встановлює строк для усунення виявлених недоліків або припиняє дію сертифіката про акредитацію відповідної освітньої програми.

6 Порядок закриття освітньої програми

Освітня програма може бути вилучена з переліку освітніх програм, що реалізуються в Університеті, за таких умов:

- з ініціативи кафедри / факультету / відділу аспірантури та докторантури (для ОП третього рівня вищої освіти), у разі відмови від реалізації освітньої програми;
- з ініціативи керівництва Університету (за поданням приймальної комісії), у випадку відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за освітньою програмою впродовж **двох** років;
- з ініціативи керівництва Університету (за поданням відділу забезпечення якості вищої освіти), якщо в результаті будь-якої з процедур внутрішнього оцінювання якості освітньої програми отримано висновки про її низьку якість;

- на основі перегляду освітньої програми та прийняття рішення щодо її кардинальної зміни в межах ліцензованої спеціальності. У такому випадку освітня програма проходить затвердження як нова, а на ту, що існувала до цього, припиняють набір вступників. Після закінчення останнього курсу навчання здобувачами вищої освіти, які були прийняті на цю освітню програму, її вилучають з переліку освітніх програм, що реалізуються в Університеті.

Вчена рада університету приймає рішення щодо вилучення освітньої програми з числа освітніх програм, що реалізуються в Університеті, про що видається наказ ректора.

7 Прикінцеві положення

7.1 Це Положення набирає чинності з моменту його затвердження наказом ректора університету на підставі ухвали Вченої ради університету.

7.2 У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що стосуються і регламентують питання цього Положення, зауважень та пропозицій, зроблених членами експертних груп та галузевих експертних рад у процесі акредитаційної експертизи освітніх програм, текст документа оновлюється і затверджується за відповідною процедурою і в установленому порядку.

Внесені до Положення зміни повинні бути відтворені у відповідних документах з організаційного і навчально-методичного забезпечення освітнього процесу за певною освітньою програмою.

7.3 Це Положення розміщене на вебсайті Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності» (<https://khmnu.edu.ua/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnoi-diialnosti/>).

ДОДАТОК А
Заявка-обґрунтування
на створення освітньої програми підготовки _____
Ступінь вищої освіти _____
у Хмельницькому національному університеті

Назва освітньої програми _____

Шифр та назва галузі знань / спеціальності

Факультет _____

Кафедра (кафедри) _____

Керівник проєктної групи (гарант ОП), електронна адреса _____

1 Вид освітньої програми _____

Освітньо-професійна / освітньо-наукова

2 Форма здобуття освіти _____

3 Стисла характеристика програми та її мети (для чого створюється програма, хто її учасники, чому буде навчати програма та яких компетентностей набудуть випускники програми) _____

4 Аналіз відповідності цілей освітньої програми місії університету та стратегічному плану його розвитку _____

5 Місія ХНУ – Сприяння формуванню особистості фахівців, готових до новаторства, здатних генерувати нові нестандартні рішення, що забезпечать сталий економічний та соціальний розвиток України в рамках Європейського Союзу.

6 Цілі програми _____

7 Форма фінансування програми _____

За рахунок коштів: державного бюджету, фізичних осіб

8 Прогноз попиту на освітню програму (навести числові значення з обґрунтуванням прогнозів):

Чисельність абітурієнтів	На початку	За три роки	За п'ять років

Характеристика потреби у фахівцях у межах міста, області, регіону, країни та перспективи працевлаштування випускників, задоволення інших соціальних потреб _____

Характеристика необхідних для реалізації освітньої програми соціально-економічних ресурсів:

Складники	Початок		Потреба через:		
	наявність	потреба	2 роки	3 роки	4 роки
Професорсько-викладацький склад					
Приміщення					
Обладнання					
Інформаційні ресурси					
Розміщення здобувачів вищої освіти					

9 Додаткова інформація

9.1 Якщо програма буде працювати в експериментальному режимі – факультатив (не більше 5 років), зазначити термін її переходу в академічний статус.

9.2 Для освітніх програм, які запроваджуються на заміну старих, що вже не реалізуються в університеті, описати її потенційну цінність для здобувачів вищої освіти та відповідність вимогам університету до академічних програм підготовки бакалавра, магістра, доктора філософії.

10 Підписи: (Ми підтверджуємо, що нова освітня програма відповідає місії та стратегічному плану розвитку університету та потребує для своєї реалізації зазначених соціально-економічних ресурсів)

Декан _____ факультету _____
Назва _____ Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____

Зав. кафедри _____
Назва _____ Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____

Дата _____

(Ми підтверджуємо, що нова освітня програма відповідає місії та стратегічному плану розвитку ХНУ).

Ректор _____
Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____

Проректор з науково-педагогічної роботи _____
Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____

Дата _____

ДОДАТОК Б

Перелік документів, які подає здобувач ліцензії для започаткування (розширення) провадження освітньої діяльності з новою спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти

Пункт 41 «Ліцензійних умов». Здобувач ліцензії разом із заявою про отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності за певною спеціальністю на рівні вищої освіти подає (додаток 14 ЛУ):

1) копії документів, оформлених відповідно до вимог законодавства, що підтверджують право власності чи користування майном для кожного місця провадження освітньої діяльності на строк не менший необхідного для завершення одного повного циклу освітньої діяльності;

2) концепцію освітньої діяльності на заявленому рівні вищої освіти або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти, яка включає:

- перелік освітніх програм за спеціальностями із зазначенням освітніх компонентів для кожної освітньої програми, спрямованих на досягнення передбачених такими програмами результатів навчання у разі ліцензування започаткування освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти (у разі розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти зазначається тільки перелік освітніх програм за спеціальностями);

- перелік освітніх компонентів, спрямованих на досягнення передбачених освітньою програмою результатів навчання, із зазначенням необхідних засобів для провадження освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти);

- інформацію про відповідність стандарту вищої освіти відповідного рівня та/або професійному стандарту, відповідно до яких здобувач ліцензії (ліцензіат) планує провадити освітню діяльність;

3) відомості про науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, що підтверджують їх освітню та/або професійну кваліфікацію для забезпечення освітнього процесу на відповідному рівні вищої освіти або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти (додаток 15 ЛУ);

4) відомості про науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які працюють за основним місцем роботи, мають відповідну освітній програмі освітню та/або професійну кваліфікацію (крім розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти) (додаток 16 ЛУ);

5) відомості про матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання) (додаток 17 ЛУ);

6) відомості про засоби провадження освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти) (додаток 18 ЛУ);

7) письмове зобов'язання (у довільній формі) щодо забезпечення безперешкодного доступу до будівель, приміщень закладу освіти осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення із зазначенням строків виконання (крім закладів спеціалізованої освіти військового (військово-спортивного) профілю) (у разі започаткування освітньої діяльності);

8) копію документа (документів), який (які) підтверджує (підтверджують) забезпечення безперешкодного доступу до будівель, приміщень закладу освіти осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (крім закладів спеціалізованої освіти військового (військово-спортивного) профілю) (у разі розширення провадження освітньої діяльності);

9) документ про декларування необхідності збільшення ліцензованого обсягу за певним рівнем вищої освіти (у разі розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти), який включає:

- перелік спеціальностей на відповідному рівні освіти із зазначенням освітніх програм за кожною спеціальністю;

- контингент здобувачів освіти за кожною освітньою програмою відповідної спеціальності за останній календарний рік;

- обґрунтування необхідності збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти;

10) інформацію про наявність у відкритому доступі на власному веб-сайті інформації та документів, передбачених Законами України “Про освіту” та “Про вищу освіту” (додаток 19 ЛУ);

11) копії документів, що засвідчують рівень освіти і кваліфікації керівника закладу освіти (документів про вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання);

12) копію відповідного рішення президії Національної академії наук, національних галузевих академій наук для отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності науковими установами, що перебувають в їх віданні (для здобувачів ліцензії (ліцензіатів) – наукових установ Національної академії наук, національних галузевих академій наук);

13) інформацію у довільній формі про відсутність над здобувачем ліцензії (ліцензіатом) прямо чи опосередковано контролю (у значенні, наведеному в статті 1 Закону України “Про захист економічної конкуренції”) резидентами іноземних держав, що здійснюють збройну агресію проти України (у значенні, наведеному в статті 1 Закону України “Про оборону України”) та/або дії яких створюють умови для виникнення воєнного конфлікту та застосування воєнної сили проти України, та інформацію про те, що здобувач ліцензії (ліцензіат) не діє в інтересах таких осіб;

14) опис документів, що подаються для отримання ліцензії на започаткування провадження освітньої діяльності або розширення провадження освітньої діяльності, у двох примірниках (додаток 20 ЛУ).

ДОДАТОК В

Таблиця пропозицій до проєкту освітньої програми (за результатами громадського обговорення) (при започаткуванні підготовки за освітньою програмою)

Вид та назва освітньої програми _____
 Рівень вищої освіти _____
 Назва спеціальності _____
 Керівник проєктної групи _____

№ п/п	Автор пропозиції (прізвище, ініціали, належність до групи стейкхолдерів)	Розділ, пункт, підпункт / позиція проєкту освітньої програми, до якого вноситься пропозиція. Зміст пропозиції, дата	Нова редакція відповідного розділу / пункту / підпункту / позиції освітньої програми з урахуванням пропозицій / змін	Зміни, що вносяться до змісту освітніх компонентів з метою забезпечення виконання пропозицій та їх обґрунтування / обґрунтування відмови
1	2	3	4	5
...	...			

Таблиця пропозицій щодо *оновлення (перегляду)* освітньої програми (за результатами громадського обговорення) (в процесі реалізації освітньої програми, розміщеної на вебсайті університету: (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»)

Вид та назва освітньої програми _____
 Рівень вищої освіти _____
 Назва спеціальності _____
 Гарант освітньої програми, електронна адреса _____

№ п/п	Автор пропозиції (прізвище, ініціали, належність до групи стейкхолдерів)	Розділ, пункт, підпункт / позиція чинної освітньої програми, до якого вноситься пропозиція. Зміст пропозиції, дата	Нова редакція відповідного розділу / пункту / підпункту / позиції освітньої програми з урахуванням пропозицій / змін	Зміни, що вносяться до змісту освітніх компонентів з метою забезпечення виконання пропозицій та їх обґрунтування / обґрунтування відмови
1	2	3	4	5
...	...			

Примітка. При оновленні освітньої програми зміна формулювань і звуження компетентностей та програмних результатів навчання, визначених *стандартом* вищої освіти спеціальності, *не допускається*

ДОДАТОК Г
Зразок опису **обов'язкової** дисципліни
ОСНОВИ ПРОЄКТУВАННЯ ВИРОБІВ

Тип (статус) дисципліни
Рівень вищої освіти
Мова викладання
Семестр
Кількість встановлених кредитів ЄКТС
Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліна

Обов'язкова професійної підготовки
Перший (бакалаврський)
Українська
Третій-шостий
20
Денна/заочна

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: досконало володіти професійною термінологією та основними поняттями з дизайну та конструювання виробів із шкіри, методами опису, ідентифікації та їх класифікації; виконувати антропометричні та біомеханічні дослідження кінцівок; визначати раціональні форморозміри деталей виробів та конструкції швів для їх з'єднання; виконувати інженерні розрахунки відповідно до нормативних документів; підбирати пакети деталей взуття з метою забезпечення його комфортності; формувати структуру асортименту виробів у відповідності до їх цільового призначення з урахуванням різноманітності матеріалів та проєктних рішень; використовувати інформаційно-комп'ютерні технології, загальне і спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення конструкторсько-технологічних завдань; проєктувати взуття за різними методиками, розрахувати техніко-економічні показники спроектованого виробу.

Зміст навчальної дисципліни. Анатомія і фізіологія верхніх та нижніх кінцівок людини, особливості їх роботи (біомеханіка) та антропометрія. Основні закономірності в розмірах стоп та їх типологія, розмірно-повнотний асортимент взуття. Характеристика конструкцій взуття в їх історичному розвитку. Конструктивна характеристика сучасних виробів зі шкіри: класифікація виробів, деталі виробів та їх робота, способи з'єднання деталей. Гігієнічні і фізичні властивості виробів. Техніко-економічна характеристика виробів і чинники, що на них впливають. Проєктування виробів зі шкіри за типовими методиками у т.ч. з використанням САПР. Серійне градирування шаблонів деталей взуття.

Пререквізити – вища та прикладна математика, інженерна та комп'ютерна графіка, інформатика, прикладна механіка (модуль «Опір матеріалів»), рисунок і основи композиції.

Кореквізити – матеріалознавство основи технології виробів (модуль «Проєктування технологічних процесів»), проєктування технологічної оснастки, проєктування підприємств, кваліфікаційна робота.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 70 год., лабораторні заняття – 175 год., курсове проєктування 60 год., самостійна робота – 295 год., разом – 600 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); лабораторні заняття (з використанням методів комп'ютерного моделювання, тренінгів, майстер-класів, практикумів), самостійна робота (індивідуальні завдання; курсове проєктування).

Форми оцінювання результатів навчання: захист лабораторних робіт; портфоліо лабораторних робіт; презентація результатів виконання індивідуальних завдань; письмове опитування (тестування), захист курсового проєкту.

Вид семестрового контролю: іспит – 3, 4, 6 семестри, залік – 5 семестр, курсовий проєкт – 6 семестр.

Навчальні ресурси:

1. Коляденко Г.І. Анатомія людини : підручник / Г.І. Коляденко. – 6-те вид. – К. : Либідь, 2018. – 384 с.
2. Бегняк В.І. Основи конструювання і проєктування виробів із шкіри : навч. посібник / В.І. Бегняк. – Хмельницький : ТУП, 2002. – 259 с.
3. Практикум з конструювання і проєктування взуття : навч. посібник / за заг. ред. В.І. Бегняк. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 251 с.
4. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khmnmu.edu.ua/>
5. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnmu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.

Викладачі: канд. техн. наук, доц. Михайловська О.; канд. техн. наук, доц. Буханцова Л.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тип (статус) дисципліни	Вибіркова загальної підготовки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	—
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4
Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліна	Денна/заочна

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: демонструвати здатність до абстрактного мислення; застосовувати аналіз і синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем та соціально відповідальної поведінки їх суб'єктів; володіти основами аналізу процесів реалізації економічної політики держави та функціонування світового господарства на рівні базових категорій; пояснювати механізм дії економічних законів; розраховувати основні показники економічного розвитку; аналізувати динамічні зміни інфляції, безробіття, циклічності; характеризувати події економічного життя держави і давати їм соціально-економічну оцінку.

Зміст навчальної дисципліни. Економічні категорії та економічні закони. Економічна система громадянського суспільства. Форми організації суспільного виробництва. Відносини власності. Гроші і грошова система. Капітал і наймана праця. Ринкова економіка. Підприємство та підприємництво. Витрати виробництва, прибуток. Галузеві особливості виробництва. Доходи, їх джерела та розподіл. Зайнятість, соціальна політика та соціальна відповідальність. Держава, її економічні функції. Суспільне відтворення та економічні цикли. Господарський механізм в системі суспільного відтворення. Світове господарство та глобальні проблеми сучасності.

Запланована аудиторна робота: не менше 1/3 від загального обсягу дисципліни.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням наочних методів (слайдів), пояснення, бесіди); практичні заняття (з використанням ситуаційних вправ, дискусій), самостійна робота (індивідуальне завдання).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, презентація результатів виконання індивідуального завдання; письмове опитування (тестування).

Вид семестрового контролю залік

Навчальні ресурси:

- 1 Економічна теорія: Політекономія : Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2014. – 710с.
- 2 Економічна теорія : підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
- 3 Економічна теорія: Навч. посібник / За ред. С.І. Архієреєва. – Харків: НТУ «ХП», 2020. – 230 с.
4. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/> .
- 5 Електронна бібліотека університету. Режим доступу : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.

Викладачі: канд. екон. наук, доц. Мейш А.,
канд. екон. наук, доц. Бушовська Л.,
канд. екон. наук, доц. Мороз С.

ДОДАТОК Е
Перелік навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою

Назва

для вільного вибору здобувачам вищої освіти*
рівня вищої освіти

№ п/п	Назва дисципліни	Обсяг, кр. ЄКТС	Вид контролю	Викладачі
Дисципліни загальної підготовки (ВЗП)				
1				
2				
...				
Дисципліни спеціальної (фахової, предметної) підготовки (ВПП)				
1				
2				
3				
...				

Примітка: *Перелік вибірових навчальних дисциплін для вільного вибору може періодично кафедрою доповнюватися і змінюватися, про що слід своєчасно інформувати навчальний відділ університету для внесення змін до загальноуніверситетського Каталогу вибірових дисциплін, розміщеного на вебсайті Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), у розділі «Навчання», на сторінці «Каталог вибірових дисциплін».